Indijanska plemena u Francusko-indijanskom ratu

Bradić, Andrija

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:582371

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
UNIVERSITY OF ZAGREB
CENTER FOR CROATIAN STUDIES

Repository / Repozitorij:

Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies

zir.nsk.hr

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
ODSJEK ZA POVIJEST

Andrija Bradić

INDIJANSKA PLEMENA U FRANCUSKO-INDIJANSKOM RATU

ZAVRŠNI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Ivana Jukić

Zagreb, 2019.

Sadržaj

1. Uvod.....**Error! Bookmark not defined.**
2. Metodologija i literatura..... 5
3. Sedmogodišnji rat i njegov odraz na tlu Sjeverne Amerike 5
4. Indijanska plemena u ozračju kolonizacije Sjeverne Amerike..... 7
4.1. Povijest, kultura i običaji 7
4.2. Odnosi s Britancima..... 9
4.3. Odnosi s Francuzima 11
5. Francusko – indijanski rat (1754 -1763)..... 13
5.1. Francusko – indijanski suživot: od suradnje do sukoba (1754-1757)..... 15
5.2. Indijanska plemena i kraj rata (1758 – 1760) 18
5.3. Indijanske pobune protiv britanske kolonijalne vlasti (1760–1763)..... 21
6. Zaključak 23
7. Bibliografija..... 24

1. Uvod

Francusko – indijanski rat sjevernoamerički je dio globalne pozornice Sedmogodišnjeg rata, a kojem su se sukobili Britanci i Francuzi. I jedni i drugi u tom su ratu ovisili o svojim matičnim zemljama koje su im osiguravale pomoć u vidu ljudstva i resursa, ali isto tako ovisili su i o još jednom faktoru, specifičnom za teritorij Sjeverne Amerike – indijanskim plemenima. Upravo stoga u ovom sam se radu odlučio fokusirati na indijanska plemena i njihovu ulogu u tom ratu koja je često ostavljena po strani kad se priča o tako značajnom „europskom" sukobu. Francuzi i Britanci možda jesu bili ti koji su izravno ratovali, ali utjecaj indijanskih plemena koja su vrsno poznavala nepredvidivi američki teritorij bio je nemjerljiv u preusmjeravanju ratne sreće na pobjedničku stranu.

Ratna sreća i indijanska naklonost uvijek su išle ruku pod ruku, a iako su indijanska plemena u ratu sudjelovala radi vlastitih interesa i zbog toga se nevoljko upuštala u stvarni konflikt, njihov je doprinos na bojnom polju nerijetko preusmjeravao tijek rata i tjerao obje sukobljene strane na promjenu taktika i prilagođavanje. Osim toga, Francusko – indijanski rat predstavio je i kulminaciju odnosa između indijanske i europske kulture. Od samih početaka odnos između doseljenika i Indijanaca prolazio je stalne promjene – periode sukoba i suradnje, a unatoč konstantnim pritiscima sa sviju strana, indijanska plemena vještom diplomacijom i igranjem između zaraćenih europskih strana uspjela su održati svoj status i teritorij te si osigurati sve potrebno za preživljavanje. Francusko–indijanski rat sve to okrenuo je naglavačke i donio konačan rasplet borbe između europske potrage za bogatstvom i srećom te indijanske želje za održanjem na vlastitom životnom prostoru. Teza ovog rada je da je rasplet rata koji je završio pobjedom Britanaca otklonio Indijancima mogućnost oslanjanja na Francuze i učinio ih u potpunosti ovisnima o Britancima koji nakon protjerivanja velike Francuske iz Sjeverne Amerike nisu imali namjeru istu u budućnosti dijeliti s Indijancima koje su vidjeli samo kao smetnju u ostvarivanju svojih imperijalnih nakana. Otimanje teritorija, prazna obećanja te sve veća marginalizacija postale su indijanska svakodnevnica.

Upravo u borbi indijanskih plemena za održanjem leži i razlog njihova uključivanja u ovaj, na površini, europski sukob. Naime, unatoč konstantnoj prijetnji po svoj teritorij,

indijanska plemena da bi preživjela od početaka su se morala prilagođavati svom okruženju. To okruženje u 18. stoljeću sačinjavali su Francuzi s jedne, odnosno Britanci s druge strane. I s jednima i s drugima, plemena su održavala odnose, a koji su bili ponajprije trgovačke naravi – nabavka alata i oružja prijeko potrebnih za preživljavanje u američkoj divljini. Odnosi s Francuzima oduvijek su bili nešto bolji, jer osim što su s istima održavali odlične trgovačke veze, Francuzi su za razliku od Britanaca imali bolje razumijevanje indijanske kulture i običaja, ali i ono najvažnije, nisu imali pretenzije na indijanski teritorij – njihovu zemlju koja im je nudila sredstva za održavanje opstojnosti. Stoga i ne čudi što su u počecima rata sjeverna indijanska plemena bila na strani Francuza, dok je Irokeška konfederacija, tradicionalni britanski saveznik, razočarana konstantnim otimanjem teritorija od strane britanskih kolonista, proglasila neutralnost. Indijanska naklonost brojčano nadjačanim Francuzima donijela je potrebnu prevagu u prvim godinama rata i odvela ih do pobjeda, ali kasnije okolnosti ratnu sreću kao i indijansku naklonost preusmjerile su na britansku stranu. Katastrofalne žetve i dolazak novih zapovjednika u francuske redove koji nisu imali razumijevanja spram indijanske kulture potjerale su indijanska plemena u potragu za novim rješenjima. Britanska napredovanja i preuzimanje moći na sjevernoameričkom kontinentu nametnula su ih kao „saveznike“ za Indijance i njihovo preživljavanje. Tako unatoč poznavanju britanskih pretenzija na njihov teritorij, indijanska plemena odlučila su preći na njihovu stranu i pomogla im u ostvarivanju ključnih pobjeda koje mijenjaju kartu sjevernoameričkog kontinenta, a ujedno i zauvijek mijenjaju njihov status.

Ključne dijelovi strukture rada podijelio sam u tri dijela. U prvom ću dijelu ponuditi manji pregled Sedmogodišnjeg rata i njegova utjecaja na teritorij Sjeverne Amerike. Drugi se dio bavi samim indijanskim plemenima i pruža uvid u njihovu kulturu i običaje, a samim time i određene detalje bitne za shvaćanje njihovih postupaka u samom ratu. Također, prikazat ću ukratko odnose između indijanskih plemena i Francuza, odnosno Britanaca, a koji se direktno nadovezuju na treći dio, sami Francusko – indijanski rat. U tom dijelu prikazat ću tijek rata s fokusom na indijanska plemena i njihov obol istome, a ujedno i prikazati zašto su indijanska plemena postupala na način na koji jesu i kako je došlo do njihova konačnog obrata s francuske na britansku stranu. Na samom kraju, dotaknut ću se i posljednjih godina sukoba koje su obilježile indijanske pobune protiv britanske kolonijalne vlasti, a koje su nagovijestile turbulentnu budućnost.

2. Metodologija i literatura

Francusko – indijanski rat s obzirom na svoju važnost nije dovoljno istražena tema, ali ne mogu reći da materijala nedostaje. Na hrvatskom jeziku ne postoji detaljniji pregled ovog sukoba, već samo neke kraće crtice o istome u sklopu udžbenika i radova koji se bave američkom povijesti općenito. Na engleskom jeziku postoji mnogo knjiga koje se bave Francusko-indijanskim ratom, a od kojih su mi najviše poslužile one Waltera R. Bornemana i Williama Fowlera naziva *Empires at War: The French and Indian War and the Struggle for North America, 1754-1763*, odnosno *The French and Indian War: Deciding the Fate of North America*. Ove sam dvije knjige koristio kao dobar pregled događaja, a nedostatak podataka o indijanskoj strani u ratu nadopunila mi je knjiga Freda Andersona *Crucible of War : The Seven Years' War and the Fate of Empire in British North America, 1754-1766*, daleko najbolji i najdetaljniji pregled sukoba, a ujedno i jedina knjiga koja detaljno obrađuje značaj indijanskih plemena u samom ratu. Određene rupe u moru informacija nadopunio sam internetskim izvorima i crticama iz ostatka pronađene literature.

U radu sam ponudio pregled događaja od samih početaka rata, ali i događaja koji su istome prethodili, a sve sam se trudio sažeti što je bolje moguće bez da se izgube brojni detalji koji čine ovu priču kompletnom.

3. Sedmogodišnji rat i njegov odraz na tlu Sjeverne Amerike

Sedmogodišnji rat trajao je od 1756. do 1763. godine, a uključio je sve tadašnje europske sile u borbu za prevlast. Rat su vodile dvije koalicije. Prvu od njih predvodile su Velika Britanija i Pruska, a drugu Francuska i Austrija.[1] Ako gledamo teritorij Sjeverne Amerike, onda možemo reći da je taj sukob trajao zapravo devet godina. Tamo su se sukobili Francuzi i Britanci u sukobu koji nosi naziv Francusko-indijanski rat. Taj je rat bio rezultat dugih borbi za kolonijalnu, a ujedno i svjetsku prevlast između tih dviju europskih sila, a njegov je ishod jednako ovisio o borbama na europskoj bojišnici koliko i o onima

[1] „Seven Year's War“ (https://www.britannica.com/event/Seven-Years-War, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)

u samoj Sjevernoj Americi. Već po završetku Rata za austrijsku baštinu 1748. i austrijskim gubitkom Šleske bilo je jasno kako je samo pitanje vremena kada će se novi veći sukob dogoditi. Nezadovoljni savezništvima koja nisu donosila veliku korist, 1756. godine došlo je do tzv. „Diplomatske revolucije", a koja je donijela obrat u savezništvima između Austrije i Velike Britanije te Francuske i Pruske.[2] Tako su tradicionalni suparnici, Austrija i Francuska ušli u savez koji je trebao pomoći u ostvarenju obaju njihovih interesa – Austrija je trebala pomoć kako bi vratila Šlesku, a Francusku je moć u središnjoj Europi ugrozila sve jača Pruske. S druge strane, Britanci su Prusku vidjeli kao sredstvo s kojim će obuzdati francusku moć, a ujedno je Pruska nudila zaštitu području Hanovera od Francuske, koje je bilo pod utjecajem engleskog kralja Georgea II. Zauzvrat, Velike Britanija obećala je neutralnost u budućim sukobima oko Šleske. Sedmogodišnji je rat u Europi započeo napadom Fridrika II., pruskog kralja, na područje Saksonije 29. kolovoza 1756. godine[3], a sve države saveznice odmah su službeno proglasile rat jedna drugoj. Nedugo nakon početka, sukob se proširio i van europskih granica pa se tako ratovalo i u Indiji i na Kubi, a predvodnici tih sukoba uvijek su bili Britanci koji su tražili ostvarivanje svjetske kolonijalne prevlasti. Ipak, daleko najveće borbe van Europe vodile su se na području Sjeverne Amerike, gdje se odlučivala čitava francuska i britanska budućnost.

Osim što su Pruska zaštita Hanovera i otklanjanje mogućnosti francuske invazije na Veliku Britaniju omogućavale Velikoj Britaniji veće posvećivanje ratu u Sjevernoj Americi, iznimno su ulogu u diktiranju sukoba odigrale i pomorske bitke na Atlantiku. Kolonijalni posjedi obiju strana u Sjevernoj Americi ovisili su o svojim matičnim zemljama koje su, osim što su slale resurse potrebne za vođenje rata, bile i izvor vojnika koji su sudjelovali u istome. Nadmoć britanske mornarice i pomorske blokade koje su u kasnijim fazama rata zaustavile francuske brodove na putu do već tada ionako iznemogle Nove Francuske tako su preusmjerili rat na stranu Britanaca i olakšali im dolazak do konačne pobjede.[4]

---

[2] Randall LESAFFER, „The Diplomatic Revolution: The First Alliance of Versailles (1756)" (https://opil.ouplaw.com/page/Alliance-Versailles-1756/the-diplomatic-revolution-the-first-alliance-of-versailles-1756, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)

[3] „Seven Year's War" (https://www.britannica.com/event/Seven-Years-War, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)

[4] Fred ANDERSON, *Crucible of War : The Seven Years' War and the Fate of Empire in British North America, 1754-1766*, New York: Vintage Books, 2001., 395-396.

4. Indijanska plemena u ozračju kolonizacije Sjeverne Amerike

Domorodačko stanovništvo, odnosno Indijanci, naseljavali su čitav prostor Sjeverne Amerike mnogo prije dolaska europskih doseljenika. Stotine različitih skupina sa stotinama različitih jezika, Indijanci su predstavljali jednu od najraznovrsnijih skupina ljudi, a ujedno i neizbježan faktor u budućim europskim nadmetanjima na sjevernoameričkom teritoriju.

Europsko otkriće Sjeverne Amerike svim plemenima zauvijek je izokrenulo život, a promjene koje su došle zajedno s Europljanima koliko su god u nekim aspektima olakšale njihov život, toliko, a i mnogo više su ga ugrozile. Nove biljne kulture, životinjske vrste, bolje oruđe i oružje samo su neke od stvari koje su unaprijedile kvalitetu indijanskog života, ali epidemije koje su europski doseljenici donijeli sa sobom, a na koje Indijanci nisu imali imunitet dovele su do gubitka ogromnog broja ljudi. Epidemije velikih boginja, ospica, vodenih kozica i sličnih bolesti devastirale su indijanska plemena, a česti su bili i slučajevi u kojima su iste „brisale“ cijela sela, pa čak i čitave skupine što je dovelo do stapanja tih istih skupina s drugim, jačim skupinama kako bi osigurale svoju opstojnost.

Oni koji su opstali više se ne mogu vratiti na staro. Europski utjecaji postali su neizbježni, a razvoj trgovačkih veza ojačao je plemena najizloženija kontaktu s europskim doseljenicima. Istočna plemena prva su osjetila promjene, a konstantni kontakti s Europljanima doveli su čak i do organizacije konfederacija ili neslužbenih saveza plemena kako bi se ista lakše nosila s europskim nasrtanjima.

4.1. Povijest, kultura i običaji

Život na području Sjeverne Amerike postojao je mnogo prije nego su europski doseljenici stupili na njen teritorij, a indijanska plemena koja su ga naseljavala za cilj su imala samo jedno – preživljavanje. Da bi u tome uspjeli, Indijanci su se prilagođavali teritoriju oko sebe. Postojala su dva tipa društava. Agrikulturna društva koja su živjela na točno određenom području i uzgajala namirnice potrebne za preživljavanje. Veliku ulogu u takvim društvima imale su žene koje su održavale usjeve, brinule se za najmlađe i zapravo

činile većinu toga nužnog za preživljavanje.[5] Muškarci su primarno vijećali, ratovali, gradili kuće i išli u lov, što ih je često odaljavalo od doma na duge periode. Ta društva obično su živjela u naseljima, a koja su mogla biti organizirana po krvnom srodstvu, pripadnošću određenom klanu i slično. Naselja su se često udruživala s drugim naseljima i tako tvorila plemena, a ujedno i jačala svoj status te si olakšavala održanje u nesigurnoj američkoj divljini.

Drugi su tip društva bila mobilna društva koja su se oslanjala na svoju snalažljivost i selila se od mjesta do mjesta u potrazi za sredstvima za preživljavanje. Ta društva imala su svoje matično područje, ali su se većinom kretala okolnim teritorijem koji je nudio bolju mogućnost opskrbe. Za razliku od agrikulturnih društava, njihova su naselja bila manja i generalno pod slabijom zaštitom jer nije bilo potrebe za obranom skladišta o kojima je ovisilo preživljavanje agrikulturnih društava.[6]

Da bi se održala, indijanska plemena ovisila su o ljudima. Veći broj ljudi u plemenu značio je lakše preživljavanje pa tako ne bi bilo pogrešno reći kako su upravo ljudi bili najvažniji čimbenik za preživljavanje. Česti sukobi između samih plemena koja su se borila za teritorij dovodili su do gubitka ljudi i dodatno poticali „rat iz žalosti“, a u kojem je cilj bio nadomjestiti izgubljene ljudi. Tako se nakon određenog sukoba jedna strana osvećivala drugoj pokretanjem novog kako bi zarobila ljude iz suprotnog plemena i vratila ravnotežu u svoje ili jednostavno osvetila gubitak. Zarobljenik bi tako spiritualno, ali i fizički mijenjao izgubljenog člana ili ga se ritualno žrtvovalo kao kompenzaciju za gubitak.[7] Ovakvi sukobi postali su indijanska svakodnevnica, a zbog same naravi isti su bili neizbježni. Prva su to primijetila plemena „Pet nacija“ koja su pod utjecajem nadnaravnog bića, Deganwidaha, koje im je otkrilo nove načine tugovanja u vidu razmjenjivanja darova, osnovala u 15. stoljeću „Veliku ligu mira i moći“ koja je za cilj imala poticanje mira između tih istih pet plemena.[8] Dolazak europskih doseljenika i sukobi Velike lige s okolnim plemenima doveli su do proširenja iste u Irokešku

[5] Elizabeth PRINE PAULS; Elisabeth TOOKER, „Northeast Indian“ (https://www.britannica.com/topic/Northeast-Indian/Cultural-continuity-and-change, stranica posjećena 12. lipnja 2019.)
[6] Elizabeth PRINE PAULS; Elisabeth TOOKER, „Northeast Indian“ (https://www.britannica.com/topic/Northeast-Indian/Cultural-continuity-and-change, stranica posjećena 12. lipnja 2019.)
[7] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 11-15.
[8] Isto

konfederaciju, a koju je činilo istih pet plemena – Oneide, Onondage, Senece, Cayuge i Mohawksi. Kasnije, po priključivanju Tuscarora, konfederacija je postala poznata i pod nazivom „Šest nacija“[9], a primarni joj je cilj bio kreiranje politike spram Europljana i okolnih plemena.

Diplomacija koja se od tada ostvarivala darivanjem ubrzo je primila korijene i kod Europljana (primarno Britanaca i Francuza) koji su uvidjeli mogućnost unaprjeđenja odnosa s indijanskim plemenima kroz ovakvu praksu i započeli nadmetanje u tome tko će ih više obasuti darovima. Indijanska plemena na taj su način dolazila do prijeko potrebnih stvari za preživljavanje, a savezništva su jačala. Britanci i Francuzi našli su prečac do indijanske naklonosti, a ubrzo je bez darivanja postalo nemoguće ostvariti ikakve odnose s Indijancima.[10] Uz darove, koji su dolazili u svakakvim oblicima (oružje, alkohol, hrana, krzna…), najvažnije sredstvo u pregovorima s indijanskim plemenima bio je *wampum*, perle školjki povezane u žicu ili spojene u pojas. Prije trgovine s Europljanima, ovaj tradicionalni predmet služio je kao sredstvo razmjene, a osim toga, *wampum* se poklanjao kako bi se obilježila velika događanja, bio je neizbježno sredstvo u pregovorima i slično. Dolaskom Europljana koji su uvidjeli vrijednost *wampuma*, isti je ubrzo poprimio obilježja valute i postao standardno sredstvo razmjene. Nije bilo potrebno dugo da *wampum* postane esencijalan predmet svih pregovora. Svaki akt diplomacije morao je sadržavati poklanjanje *wampuma* koji je sadržavao u sebi utkanu poruku koja se pokušava prenijeti. Bez razmjene *wampuma* pregovori su postali nemogući.[11]

4.2. Odnosi s Britancima

Počeci bližih odnosa između indijanskih plemena i Engleza (Britanaca) sežu u 17. stoljeću, točnije u vrijeme Francuskih i irokeških ratova u kojima se Irokeška konfederacija sukobila sa sjevernim plemenima Algonquian govornog područja i njihovim saveznicima Francuzima u borbi za područje Velikih Jezera i rijeke St.

[9] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 22.
[10] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 21.
[11] Ann C. TWEEDY, „From Beads to Bounty: How Wampum Became America's First Currency“ (https://newsmaven.io/indiancountrytoday/archive/from-beads-to-bounty-how-wampum-became-america-s-first-currency-76Ql3IPA2kKpBqfHiggjXw/, stranica posjećena 13. lipnja 2019.)

Lawrence. To je područje Irokezima bilo potrebno kako bi proširili svoj teritorij i preuzeli primat u trgovini krznom koja je predstavljala glavni ekonomski oslonac indijanskih plemena. Nakon što su Englezi preuzeli nizozemske kolonije 1664., ujedno su ih i zamijenili kao saveznici Irokeza te uspostavili trgovinu. U tim ratovima Irokezi su uspješno svladali sjeverna plemena Hurone i Erie kao i plemena s područja Ohioa (Shawneeje i Monongahele) te tako uspostavili kontrolu nad tim područjem i ostalim okolnim plemenima što im je omogućilo da pregovaraju u njihovo ime.[12] Britanci su sve to vidjeli kao dobru priliku da prošire svoj teritorij i trgovinom su jačali veze s Irokeškom konfederacijom. Zbog same blizine području Ohioa britanskim kolonijama, Britanci su bili u mogućnosti pružiti jeftiniju robu i na taj su način kupovali indijansku naklonost koju su kasnije koristili u sukobima s Francuzima. Prvi od tih sukoba bio je Rat kralja Williama III. (1689.-1697.), a koji je, kao i ostali, bio dio većeg europskog rata. Irokeška konfederacija na nagovor Britanaca prekinula je trgovinu između sjevernih plemena i Francuza, na što su oni odgovarili napadima na Senekinu zemlju na području sjevernog New Yorka. Taj sukob pokazao je prve naznaku pravih britanskih namjera, a Irokeška plemena iz njega su izašla razočarana svojim saveznikom koji ih je ostavio da sama snose najveći teret rata koji je rezultirao gubitkom preko tri tisuće ljudi.[13]

Kao drugi razlog za brigu nametnula su se konstantna nasrtanja na indijanske teritorije od strane britanskih kolonista koji su htjeli proširiti svoje posjede. Odnosi između Irokeške konfederacije i Britanaca u počecima su se temeljili na kompleksnom sustavu saveza nazvanom Covenant Chain, a njihovi počeci sezali su na kraj 17. stoljeća.[14] Tada je pleme Mohawk ostvarilo prve službene kontakte s kolonijom New York i uspostavilo Covenant Chain koji se ubrzo proširio na sva plemena Irokeške konfederacije, ali i na sva plemena pod njihovom kontrolom (Ohio plemena) kao i na ostale sjevernije britanske kolonije poput Connecticuta, Massachussetsa i Marylanda. Pregovori su se redovno održavali kako bi savez ostao očuvan, Britanci su ga poklonima dodatno učvršćivali, a ujedno su i započeli pregovore o kupovini indijanske zemlje. Možda najpoznatija kupovina od svih

[12] Elizabeth PRINE PAULS; Elisabeth TOOKER, „The Iroquoians of Huronia“ (https://www.britannica.com/topic/Native-American/The-Iroquoians-of-Huronia, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)
[13] „King William's War 1689-1698“ (https://www.uswars.net/king-williams-war/, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)
[14] Cornelius J. JAENEN, „Covenant Chain“ (https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/covenant-chain, stranica posjećena 14.lipnja 2019.)

postala je poznata pod nazivom Walking Purchase, a odnosila se na pregovore iz 1737. godine između Pennsylvanije i plemena Delaware koje je u njima na prevaru izgubilo više od 3100 kilometara kvadratnih teritorija.[15] 1742. godine, na pregovorima u Eastonu, Irokeška konfederacija potvrdila je ovu kupovinu zbog velikih pogodnosti koje su im Britanci osigurali i na taj način potvrdila svoj status nad ostalim Ohio plemenima. Pleme Delaware potjerali su na područje Wyominga, a upravo stoga u kasnijim sukobima Delawarei su se borili na francuskoj strani.[16] Nije bilo potrebno dugo dok se Irokeška konfederacija nije našla na strani prevarenih. Pregovorima 1744. iz Lancastera u kojima su predstavnici Irokeške konfederacije pregovarali s predstavnicima Pennsylvanije, Marylanda i Virginije, konfederacija je dobila veliku količinu novca i priznanje prevlasti nad ostalim južnim plemenima za koje je od tada mogla pregovarati kao i za Delawaree nekoliko godina ranije. Predstavnici konfederacije mislili su kako su zauzvrat dali manje koncesije na zemlju, ali su zapravo prepisali cijelo područje Ohioa. To je postalo jasnije tek nekoliko godina kasnije, kada je predstavništvo Virginije počelo prodavati njihovu zemlju trgovcima koji su istu ubrzo počeli naseljavati.[17] Nedugo nakon toga, na području Ohioa počele su nicati britanske nastambe i tvrđave, a i francuski upadi postali su sve učestaliji. To je dovelo do degradacije odnosa s konfederacijom koja je tražila zaštitu svog teritorija, a sve je kulminiralo 1753. godine kada je poglavica Mohawka, Hendrick izjavio kako je Covenant Chain slomljen.[18] Tako su prije samog početka najvećeg sukoba dotada na sjevernoameričkom teritoriju Britanci ostali bez svojih najvećih indijanskih saveznika koji su se od tada odlučili za politiku neutralnosti.

4.3. Odnosi s Francuzima

Počeci odnosa između Indijanaca i Francuza sežu još na početak 17. stoljeća, a prve kontakte ostvarili su francuski trgovci krznom i Samuel de Champlain na području Quebeca s Huronima. Saveznici Hurona bili su Wabanaki konfederacija koju je tvorilo pet plemena (Abenaki, Penobscot, Micmac, Passamquoddy i Malicite), a koji su također

[15] William M. FOWLER, *Empires at War: The French and Indian War and the Struggle for North America, 1754-1763*, New York: Walker & Company, 2005., 160-162.
[16] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 22.
[17] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 23-24.
[18] William M. FOWLER, *Empires at War*, 35.

ušli u savezništvo s Francuzima.[19] U Francuskim i irokeškim ratovima, Francuzi su pružali pomoć navedenim plemenima, a u sljedećim godinama pažljivo su gradili savezništva s manjim, sjevernim plemenima. Kako bi u tome bili uspješniji, Francuzi su među Indijancima preuzeli kulturalnu ulogu „Oca". To je naziv koji su Indijanci koristili za Francuze, a od kojih su kao saveznici očekivali da rješavaju sporove, pribavljaju potrebne resurse i održavaju savez bez pribjegavanja disciplinarnim mjerama. Na taj su način Francuzi privlačili fragmentirana okolna plemena koja su često bila međusobno zavađena i tako ih ujedinili pod svojim vodstvom u borbi protiv Irokeške konfederacije koja im je bila zajednički neprijatelj. Savez su dodatno učvrstili darovima, vojnom pomoći i dobrim trgovačkim vezama koje su poticale suradnju umjesto nadmetanja, a francusko je savezništvo za poglavice sjevernih plemena postalo simbol moći.[20]

Drugi način na koji su Francuzi pridobili saveznike bile su misije i pokrštavanje indijanskih plemena. U počecima su pokušali pridobiti čitavu Irokešku konfederaciju, ali ubrzo su shvatili kako je to nemoguća misija. Odlučili su se za pokretanje manjih misija koje su za cilj imale navođenje okolnih sela i njihovih ljude na preuzimanje katoličke vjere, a ubrzo su u tome i počeli ostvarivati uspjeh. Father Piquet bio je jedan od glavnih predstavnika na misijama, a postao je poznat po osnivanju misije La Presentation na području Irokeza. Iako su prvu njegovu nastambu spalili Indijanci, Piquet nije odustao već je odmah podigao novu, veću nastambu na čijem je području podigao i nekoliko sela za irokeške preobraćenike.[21] Osim misije La Presentation, jedina uspješna misija spram Irokeza bila je ona koja ih je okupila na teritoriju Caughnawage u blizini Montreala. Tamo se skupilo tristotinjak Irokeza koji nisu ratovali direktno protiv svojih sunarodnjaka, ali su vršili prepade na britanske teritorije. Još neke od uspješnih misija bile su u Loretti gdje su pokršteni Huroni i u St. Francisu gdje su se nalazili Abenakiji. Pokršteni Indijanci u Francusko-indijanskom ratu pokazat će se kao najbolji francuski saveznici, a u istima su ih predvodili svećenici koji su imali ogroman utjecaj nad njima.[22]

Ipak, na odluku Indijanaca o suradnji s Francuzima najviše je utjecala činjenica da oni za razliku od Britanaca nisu imali pretenzije na njihov teritorij. Francuzi su bili svjesni da

[19] Francis PARKMAN, *France and England in North America*, vol. 2, New York: The Library of America, 1983., 884.
[20] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 25-26.
[21] Francis PARKMAN, *France and England in North America*, 891.
[22] Isto, 1169.

direktnu kontrolu nad tako velikim teritorijem nisu u mogućnosti održavati pa su se shodno tome odlučili fokusirati na trgovinu i izvući što je više moguće iz iste. Primarna grana trgovine bila je trgovina krznom koja osim što je donosila Francuzima ogromnu zaradu, ujedno je pomagala indijanska plemena koja su pribavljala ista i u zamjenu dobivala sve što im je bilo potrebno od resursa. Takav ekonomski odnos pokazao se, kako piše Fowler, kao mnogo tolerantniji za indijanska plemena od onog s Britancima koji se zasnivao na ekspanzionističkoj agrarnoj politici.[23] Upravo u tome treba tražiti i razloge većeg priklanjanja indijanskih plemena Francuzima u počecima Francusko-indijanskog rata.

5. Francusko – indijanski rat (1754 -1763)

Sukobi Francuza i Britanaca kroz 17. i 18. stoljeće postali su svakodnevica. Iako su svoje začetke imali na europskom tlu, ti su se sukobi uvijek širili na teritorij Sjeverne Amerike gdje su kolonisti pod krinkom razrješavanja europskih, rješavali svoje nesuglasice. Francusko–indijanski rat okrenuo je mnogo toga naglavačke. Za početak, začetak rata nije bio na europskom, već sjevernoameričkom teritoriju, a direktno odgovoran za početak istoga bio je indijanski poglavica Tanaghrisson.

Područje doline Ohio u 18. stoljeću postalo je najpoželjnije u Sjevernoj Americi. Sve tri strane imale su svoje razloge zašto su do istoga htjele doći. Indijanci, točnije Irokeška konfederacija čiji su ljudi ujedno i bili stanovnici tog područja, više od pola stoljeća održavala je mir. Smještena između Francuza i Britanaca geografski i diplomatski, Irokeška konfederacija svojom je neutralnošću priječila eskalaciju sukoba i održavala svoj status na mjestu koje je značilo život za njezine ljude. Francuzi su područje doline Ohio htjeli kako bi povezali svoja područja na sjeveru s onima u dolini rijeke Mississippi, a ujedno i kako bi zadržali Britance na obali atlantskog oceana. Za razliku od Britanaca koji su dolinu Ohio htjeli u potpunosti okupirati kako bi omogućili širenje svojih nabujalih kolonija ka zapadu Sjeverne Amerike, Francuzi nisu imali želju za kontrolom tako ogromnog područja, već su isto namjeravali ostaviti u rukama Irokeške konfederacije u zamjenu za slobodan prolaz za svoje trgovce, misionare i vojnike.[24]

[23] William M. FOWLER, *Empires at War*, 241-248.
[24] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 29.

Kako bi se lakše nosila s konstantnim političkim nadmetanjima, Irokeška konfederacija omogućila je lokalnim poglavicama („half kings“) na području doline Ohio da pregovaraju s Francuzima i Britancima u ime lokalnog stanovništva. Jedan od tih poglavica bio je i Tanaghrisson, poglavica naselja Logstown. U tom istom naselju, 1752. godine on je Britancima dao dopuštenje za izgradnju trgovačkog pristaništa na ušću rijeka Monongahela i Allegheny kako bi osigurao svoj status poglavice pruživši svojim ljudima sredstva potrebna za preživljavanje.[25] Britanci su isto ubrzo počeli graditi, ali nije bilo potrebno dugo da ih Francuzi potjeraju i izgrade svoju tvrđavu (Fort Duquesne) na istom području. Za Tanaghrissona, koji je svoju reputaciju stavio na Britance to je bila sramota. Očajan da se održi kao poglavica pristao je maršírati s mladim Georgeom Washingtonom prema Fort Duquesneu kako bi isti vratili u britanske ruke. Francuzi su za taj napad saznali unaprijed od svojih indijanskih saveznika i poslali manju grupu pod vodstvom zapovjednika Jumonvillea u izvidnicu. U strahu od napada, Washington i njegova grupa vojnika presreli su Jumonvillea i upustili se u oružani sukob. Nakon kraće borbe, iz iste su izašli kao pobjednici, a Tanaghrisson je, kako bi se osvetio Francuzima i pokazao autoritet među svojim ljudima ubio Jumonvillea i tim činom službeno pokrenuo novi francusko – britanski sukob.[26]

Ubojstvo Jumonvillea, francuskog zapovjednika, a ujedno i čovjeka iz iznimno poštovane obitelji nije moglo proći nekažnjeno. Njegov stariji brat, kapetan Louis Coulon de Villiers odmah je krenuo po svoju osvetu, a sa sobom je predvodio vojsku od preko tisuću ljudi iz Kanade prema dolini Ohio. Washington i Tanaghrisson, svjesni da će se Francuzi pokušati osvetiti za poraz krenuli su u ekspediciju dolinom Ohio kako bi nagovorili ratnike iz plemena Delaware, Shawnee i Mingo da se priključe na njihovu stranu. Oni su ih odbili znajući da suradnja s Britancima znači da će ih po ostvarenju pobjede prisiliti da napuste svoj teritorij. Tanaghrisson, svjestan kako bez pomoći plemena nemaju šanse, odlazi zajedno sa svojom obitelji i ostavlja Washingtona koji se sprema za francuski napad gradnjom Fort Necessity.[27] Slabo utvrđen, s manjkom ljudstva i pod obilnom kišom koja kvari muškete, Washington je brzo potpisao predaju. Jedino iznenađenje u ovoj su bitci bili francuski indijanski saveznici. Naime, umjesto Ottawa i Wyandota,

[25] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 30.
[26] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 54-57.
[27] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 60.

tradicionalnih francuskih saveznika, na strani Francuza borili su se Delawarei, Shawneeji i Mingosi, upravo oni koje su Britanci smatrali svojim saveznicima.[28] Bitka kod Fort Necessity tako je naznačila obrat u savezništvima i sve veću samostalnost u djelovanju Ohio Indijanaca te postala putokaz za iduće godine rata.

5.1. Francusko – indijanski suživot: od suradnje do sukoba (1754 - 1757)

Vijesti o Washingtonovom porazu u Londonu su izazvale pomutnju. Protjerivanje Francuza iz Sjeverne Amerike gurnuto je u prvi plan, a za to je zadužen general Edward Braddock koji je u Ameriku došao s titulom vrhovnog zapovjednika svih kolonija, a sa sobom je nosio plan napada sastavljen u Londonu. Napad na Fort Duquesne trebao je voditi on sam, a za ekspedicije na Fort Niagaru, Fort St. Frederic (Crown Point) i francuske posjede u Novoj Škotskoj mogao je izabrati zapovjednike. Po dolasku u Ameriku, general Braddock za pomoć se obratio Williamu Johnsonu, a ujedno ga i postavio kao jedinog nadstojnika za odnose s Indijancima. Uz to, postavio ga je kao vođu kampanje na Fort St. Frederic. Ovaj trgovac porijeklom iz Irske svoju je sreću našao na području rijeke Mohawk koje je naslijedio od svog ujaka. Kroz godine je razvio odnose sa samim plemenom Mohawk i ostalim okolnim Indijancima, a uz to je naučio i njihov jezik. Nije trebalo dugo da ga Mohawki prihvate u pleme, a njegov mu je status među Indijancima osigurao titulu koju mu Braddock je dodijelio.[29] Johnson odmah odlazi na svoj posjed Fort Johnson i poziva okolne Indijance na dogovor. Došlo ih je preko tisuću, a kroz nekoliko dana uspio ih je obvezati 200-tinjak za svoju kampanju na Fort St. Frederic i dogovorio sastanak ostalih s Braddockom. Delegacija predvođena sa šest poglavica došla je u Fort Cumberland kod Braddocka koji ih je u svega nekoliko dana grubim riječima i nepoštivanjem uspio sve odbiti od svoje kampanje. Iako su poglavice bili spremni obvezati svoje ratnike na borbu uz Britance, što su i dokazali kad su Braddocku poklonili plan Fort Duquesne, zauzvrat su tražili jednu stvar – da Britanci dolinu Ohio ostave u njihovom posjedu. Braddock im je na to odgovorio kako će Britanci

[28] Isto, 61.
[29] Laurie COLLIER HILLSTROM; Kevin HILLSTROM, *French and Indian War*, Farmington Hills: UXL, 2003., 149-150.

biti ti koji će dobiti zemlju i kako ih ne treba. Te riječi, osim što su dovele do gubitka indijanske pomoći, toliko su ih naljutile da su mnogi odmah prešli na francusku stranu.[30]

Sa nešto preko dvije tisuće vojnika, Braddock je krenuo u svoj pohod na Fort Duquesne. Taj se pohod pokazao puno težim no što je on očekivao, a glavni je „krivac" tome bila američka divljina . Neprohodni putevi usporili su i umorili Braddockovu vojsku koju je najgore tek čekalo. Zapovjednik Fort Duqesne odlučio je kako mu jedinu šansu za obranu nudi preventivni napad na Braddockovu vojsku. Za uspjeh se uzdao se u svoje indijanske saveznike. Osim što su vršili izvidnice i obavještavali ga o britanskom napredovanju, bili su izvrsni ratnici i ono bitnije, poznavali su teritorij i najefikasnije načine ratovanja na istome. Preko 600 indijanskih ratnika, većinom iz sjevernih plemena privukla je mogućnost dolaska do velikog plijena i zarobljenika. Zajedno s nešto manje od 300 francuskih vojnika krenuli su u pohod i zasjeli Braddockovu vojsku kod Monongahele. Ono što je uslijedilo bila je britanska katastrofa. Braddockovo inzistiranje na europskom načinu ratovanja omogućilo je indijanskim ratnicima laku borbu. Naime, Indijanci su se skrivali po šumovitom terenu i ubijali britanske vojnike zbijene u kolone na otvorenom. Nije trebalo dugo da velika većina britanske vojske završi ili mrtva ili ranjena, a general Braddock naredi povlačenje. U toku povlačenja, Braddocka je usmrtio zalutali metak, a Indijanci su ubijali ranjene ili ih uzimali za svoje zarobljenike. Uz to, uzeli su plijen koji je ostao na bojištu u kaotičnom povlačenju i da katastrofa za Britance bude još gora, pronašli su planove za ostale britanske kampanje te tako omogućili Francuzima da se pripreme za napad.[31] Priče o ogromnom plijenu i velikom broju zarobljenika brzo su došle do svih krajeva Sjeverne Amerike, a indijanska plemena oduševljena velikom francuskom pobjedom u sve većem broju odlaze na pobjedničku stranu. Čak i Ohio plemena (Delawarei, Mingosi) koja su bila naklonjena Britancima pristala su na francusku stranu kako bi osigurala opstanak.[32]

1756. godina donijela je nove izazove, ali i novog zapovjednika francuskih snaga na području Sjeverne Amerike. Louis de Montcalm dolazi iz Francuske, a radilo se o primjeru pravog europskog generala, po mnogočemu sličnoga Edwardu Braddocku.

[30] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 95.
[31] Walter R. BORNEMAN, *The French and Indian War: Deciding the Fate of North America*, New York: HaperCollins, 2006., 55-56.
[32] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 109.

Prezirao je Indijance i Kanađane smatrajući ih inferiornim europskim vojnicima, ali zbog nedostatka ljudstva ipak ih je koristio u svojim kampanjama. Prva od njih bila je na Fort Oswego, englesku uspostavu na istočnom kraju jezera Ontario koja je bila prijetnja Fort Niagari. Radilo se o još jednom preventivnom napadu, a francuska je vojska nakon kraće opsade izvojevala laku pobjedu. Montcalmovo obećanje britanskim trupama o sigurnom prolasku do Montreala izjalovilo se kad je skupina Indijanaca iz njegovih redova odlučila uzeti ratni plijen za koji su smatrali da ga zaslužuju. Između 30 i 100 ljudi, što vojnika, što civila, stradalo je prije no što su Montcalmove trupe smirile situaciju. Montcalm se osjećao osramoćenim.[33] U pismu koje je poslao svojoj majci piše kako je za održavanje odnosa s Indijancima potrebno strpljenje kakvo posjeduju samo anđeli i govori o njihovom okrutnom načinu ratovanja.[34] Njegova iduća kampanja, ona na Fort William Henry, unatoč tome pokazala se kao vrhunac francuskog savezništva s indijanskim plemenima. Uspjesi francuske vojske i veliki plijen koji se mogao očekivati nakon osvajanja Fort William Henry privukao je više od 2000 indijanskih ratnika iz preko trideset plemena.[35] Najveći je to broj indijanskih ratnika koji je ikad sudjelovao u jednoj „europskoj" kampanji, ali koliko god je njihova snaga bila impresivna, toliko je i predstavljala problem za Montcalma koji je znao kako je njima nemoguće zapovijedati.[36] Na drugoj strani, čak ni William Johnson nije mogao učiniti više nego osigurati neutralnost Irokeške konfederacije u budućim napadima. Francuski uspjesi i britanska nemogućnost ostvarivanja ikakve značajnije pobjede potjerali su sva plemena na francusku stranu koja je nudila veće mogućnosti za pobjedu.[37] Tako je 1757. u napadu na Fort William Henry, njegov zapovjednik George Monro upao u bezizlaznu situaciju. Preko 4000 ratnika, što francuskih, što indijanskih danonoćno je opsjedalo Fort William Henry. Indijanski ratnici blokirali su sve okolne puteve i tako spriječili mogućnost slanja pomoćnih trupa zapovjedniku Monrou iz bliskog Fort Edwarda. Nije bilo potrebno dugo prije nego je Monro potpisao kapitulaciju, a u kojoj mu je Montcalm garantirao, po europskim standardima, sve počasti rata i siguran prolaz do Fort Edward. Za taj se dogovor nije savjetovao sa svojim indijanskim saveznicima, a otišao je i tako daleko pa im zabranio ubiranje ikakvog ratnog plijena. Indijanski ratnici, koji su u ovoj borbi

[33] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 154-155.
[34] Walter R. BORNEMAN, *The French and Indian War*, 83-85.
[35] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 186.
[36] Walter R. BORNEMAN, *The French and Indian War*, 87-89.
[37] Isto, 87.

podnijeli veće gubitke i uložili više nego francuski nisu imali namjeru držati se tog „dogovora“, a ono što je uslijedilo postalo je poznato kao masakr. Po odlasku britanskih trupa, Indijanci su upali u kamp i uzeli plijen te ubili ranjene i skalpirali ih. Nezadovoljni količinom plijena, ratnici su se uputili za britanskom kolonom koja je bila na putu prema Fort Edward i presreli je te zatražili od britanskih trupa da im predaju svoje oružje i ostatak stvari koje posjeduju. Izbio je kaos, a u istome je život izgubilo nešto manje od 200 britanskih vojnika, dok su dodatnih između 300 i 500 njih postali zarobljenicima.[38] Odmah nakon toga, velika većina indijanskih ratnika je otišla, a uvreda koju im je „priredio“ Montcalm pobrinula se da se isti više nikad ne vrate u tolikom broju. Za vrijeme opsade indijanski su ratnici pokupili i velike boginje koje su devastirale njihova plemena po povratku, a koja su onda okrivila Francuze za „loše lijekove“.[39]

Teška zima i katastrofalna žetva u Kanadi krajem 1757. godine ograničile su mogućnost Francuza da opskrbljuju okolna indijanska plemena što je samo pogoršavalo njihov odnos i tjeralo Indijance u potragu za novim rješenjima. Britanska strana koja je pod čvrstom rukom Williama Pitta iz Londona odlučila staviti fokus na svoje sjevernoameričke kolonije odjednom se nije činila tako loša. Osim što su bili u mogućnosti ponuditi im resurse potrebne za održanje, politika novčanog pokrivanja svih ratnih napora svojim kolonijama privukla je mnoge da se pridruže britanskoj vojsci. U svega nekoliko mjeseci, ratna sreća promijenila je stranu.

5.2. Indijanska plemena i kraj rata (1758 – 1760)

1758. godina označila je prekretnicu za Britance. Pobjede u kampanjama na Louisbourg i Fort Frontenac prekinule su francuske veze s posjedima na jugu (Fort Duquesne) i tako onemogućile opskrbu Ohio Indijanaca. Radilo se o novom koraku ka vraćanju Indijanaca kao saveznika na svoju stranu. Prvi korak Britanci su ostvarili godinu dana prije kada je delegacija predvođena guvernerom Pennsylvanije Williamom Dennyjem u Eastonu dala obećanje poglavici istočnih Delawarea Teedyuscungu o ponovnom razmatranju Walking Purchasea i ustupila mu ogroman komad zemlje u Wyomingu na kojem je trebalo sagraditi nastambe za njegov narod.[40] Privlačenje Teedyuscunga na svoju stranu bio je

[38] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 200.
[39] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 236.
[40] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 207.

ključ za otvaranje kanala ka zapadnim Delawareima, a ujedno i ostalim Ohio plemenima. Upravo stoga, 1758. godine, glavni zapovjednik britanskih trupa u Americi, James Abercromby, dopustio je Johnu Forbesu da započne daljnje pregovore s Teedyuscungom kako bi osigurao indijansku pomoć u napadu koji je planirao na Fort Duquesne. Za razliku od Braddocka, Forbes je uvidio značaj Indijanaca i činio sve kako bi dogovorio mirovnu konferenciju u Eastonu, uključujući i slanje izaslanika s pozivnicama koje su nudile obećanja o nagodbi koja će zadovoljiti obje strane. Iako skeptični, predstavnici trinaest plemena i ukupno preko 500 Indijanaca odazvali su se na konferenciju koja se održavala krajem godine.[41] Najvažniji gost bio je Pisquetomen, poglavica zapadnih Delawarea, a uz njega najveću riječ imali su predstavnici Irokeške konfederacije. Teedyuscung, koji je odradio najveći dio posla kako bi do mirovne konferencije došlo, s iste je otišao kao najveći gubitnik jer je njegov pokušaj da dobije teritorij Wyominga bio ugušen od strane Irokeške konfederacije koja je tako potvrdila svoju prevlast nad istočnim Delawareima.[42]

Britanci su znali da će ako žele vratiti Indijance na svoju stranu morati obećati da će dolina Ohio nakon rata ostati u njihovom posjedu, pa su to i učinili. Da bi nagovorili Pisquetomena na mir, obećali su kako će se u svim budućim pregovorima o kupovini zemlje pregovarati direktno s plemenima koja na njoj i žive. Tako je Irokeška konfederacija s mirovne konferencije otišla kao posjednik doline Ohio, ali i izgubila mogućnost pregovaranja u ime plemena koja su na njoj obitavala. Zadovoljan raspletom situacije, Pisquetomen je pristao na mir u ime zapadnih Delawarea i ostalih skupina kojima je zapovijedao te se zaputio prema dolini Ohio i obavijestio ih o istome.[43]

Indijanski prelazak na britansku stranu označio je novu prekretnicu. Bez pomoći indijanskih saveznika, Francuzi su ostali usamljeni u dolini Ohio. Svega tristotinjak vojnika ostalo je u prije nekoliko godina neosvojivom Fort Duquesneu, a mogućnosti za obranu istoga odjednom su postali nikakvi. Stoga je francuski zapovjednik naredio uništenje tvrđave i povlačenje prema Quebecu.[44] Fort Duquesne pao je bez ispaljenog metka.

---

[41] Anthony J. HALL; Gretchen ALBERS, „Easton Treaty“ (https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/easton-treaty, stranica posjećena 18. lipnja 2019.)
[42] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 275-280.
[43] Isto
[44] William M. FOWLER, *Empires at War*, 157-162.

Na krilima uspjeha iz 1758. godine, Britanci su planirali kampanje za 1759. Kao cilj su si postavili osvajanje Kanade, a prvi korak ka tome osvajanje je Fort Niagare koje bi u slučaju uspjeha dovelo do prekida komunikaciju između Kanade i južnijih francuskih posjeda. No najbitniji britanski uspjeh nije došao iz samog osvajanje Fort Niagare, već ga možemo pronaći u priključivanju preko tisuću Irokeza britanskoj vojsci. Do tada Indijanci, iako su sklopili mir, nisu direktno sudjelovali u borbama na britanskoj strani. Do ovako velike promjene doveo je strah Irokeške konfederacije o mogućnosti stvaranja nove, samostalne indijanske konfederacije na zapadu koju bi predvodila plemena Shawnee i Delaware, a koja su smatrala da su veze s Europljanima duhovno kontaminirale Irokeze.[45] Poglavice irokeške konfederacije došli su do zaključka da je jedini način za borbu protiv gubitka hegemonije nad područjem Ohioa direktno priključenje britanskoj strani. Smatrajući kako su oni ti koji koriste britansku vojsku za svoju korist, zadržali su Britance na području doline Ohio i time im omogućili veću kontrolu koju su Britanci iskoristili za izgradnju Fort Pitta, tvrđave koja je prvotno trebala biti trgovačko pristanište za razmjenu s Indijancima, ali je u svom završnom obliku imala više vojnu nego trgovačku funkciju. Ohio plemenima postalo je jasno kako Britanci i dalje gaje pretenzije na njihovo područje.[46]

Za to vrijeme, kampanja na Fort Niagaru već je bila pri samom kraju. Irokeški ratnici koji su se pridružili britanskim trupama uspjeli su nagovoriti nekolicinu Indijanaca koji su ostali na francuskoj strani na povlačenje, a šestotinjak Francuza koji su ostali braniti tvrđavu nisu imali šanse protiv mnogobrojnije britanske vojske. Osvajanjem Fort Niagare, Britanci su Kanadu odvojili od svojih posjeda u Americi[47], a sve što je preostalo bilo je osvajanje same Kanade.

Teške i duge borbe, katastrofalne žetve posljednjih nekoliko godina i gubitak indijanskih saveznika koje više nisu mogli opskrbljivati iscrpili su Kanadu koja je tako barem na papiru predstavljala laku metu za Britance. Unatoč tome, osvajanje iste pokazalo se kao iznimno težak zadatak. U bitci kod Quebeca suočila su se dva generala o čijoj se borbi kasnije pisalo najviše iz čitavog rata. Britanski general James Wolfe izvojevao je veliku,

[45] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 330.
[46] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 329.
[47] Walter R. BORNEMAN, *The French and Indian War*, 200.

ali tešku pobjedu nad Francuzima u kojoj su poginuli i on i francuski general Montcalm.[48] Britanci su Francuze stjerali u kut, a kao njihovo posljednje uporište ostao je Montreal. Britanci su se u isti zaputili iz tri smjera, a sa sobom su vodili indijanske ratnike koji su uvelike ubrzali čitavu kampanju. Sama pojava indijanskih ratnika u lokalnim indijanskim selima na putu do Montreala svjedočila je o koristi suradnje s Britancima i nekad francuske saveznike mamila na britansku stranu.[49] Tako su nekoć najveći francuski indijanski saveznici, oni iz katoličkih misija kod Caughnawage i La Presentation vodili britanske trupe kroz kanadsku divljinu. Osim što su ubrzali osvajanje Montreala, a samim time i Kanade, njihova prisutnost uvelike je smanjila broj stradalih koji bi da nije bilo njihove pomoći, zasigurno bio mnogo veći.[50] Osvajanje Montreala označilo je kraj borbi s Francuzima, ali i nove probleme s Indijancima koji su sve više uviđali implikacije svog savezništva s Britancima.

5.3. Indijanske pobune protiv britanske kolonijalne vlasti (1760–1763)

Prvi koji su se otvoreno pobunili bili su Cherokeeji, južno indijansko pleme nastanjeno u Južnoj Karolini. Njihova je pobuna bila kombinacija zategnutih odnosa s vladom Južne Karoline koji su se tokom rata samo pogoršali i upadi bijelih doseljenika na njihovo stanište. Direktan povod dogodio se nakon Forbesove ekspedicije na Fort Duquesne. Cherokee ratnike koji su sudjelovali u istoj po povratku ti isti bijeli doseljenici zamijenili su za neprijateljski nastrojene Indijance koji su im ubijali stoku i ubili ih ukupno preko trideset. Da stvari budu gore, bijeli lovci upali su na lovni teritorij Cherokeeja dok su oni sudjelovali u ekspediciji i izlovili životinje te tako ugrozili zimski lov i zaprijetili njihovu opstanku. Poglavica Cherokeeja Attakullakulla koji se zalagao za mir s Južnom Karolinom i priječio ratobornije poglavice od upuštanja u rat pokušao je pregovorima s guvernerom Williamom Lyttletonom izgladiti situaciju, ali on je stvari eskalirao zarobljavanjem indijanske delegacije i zabranom prodaje baruta Cherokeejima dok se vlastima Južne Karoline ne predaju ubojice trideset bijelih doseljenika koji su ubijeni iz osvete.[51] Cherokeeji su na to odgovorili opsjedanjem Fort Prince George u kojem su bili

[48] William M. FOWLER, *Empires at War*, 205-215.
[49] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 405.
[50] Isto
[51] William M. FOWLER, *Empires at War*, 249-253.

zarobljeni njihove poglavice i napadima na lokalna naselja kojima su pomakli granicu svog teritorija.[52] Njihovi ratni uspjesi nisu trajali dugo zbog nedostatka municije i resursa potrebnih za održavanje ratnika. Delegacije koje su poslali u okolne francuske tvrđave i bliska indijanska plemena nisu ostvarile uspjeh, a teška zima dodatno je iscrpila već ionako bolestima oslabljene Cherokeeje. 1761. godina donijela je katastrofu kad su Cherokeeji ostali bez municije, mogli samo gledati kako britanska vojska uništava njihova sela i ubija njihove ljude. Ubrzo su potpisali mir s Južnom Karolinom, a koji je Attakullakullinim naporima ispao iznenađujuće „povoljan" za njih.[53] Ovaj sukob dokazao je kako su Indijanci itekako ovisni o britanskim resursima i kako je njihovo održanje bez istih nemoguće. Izravna posljedica ovog sukoba bila je i zabrana darivanja Indijanaca i prodaje alkohola. Uz to, britanske kolonijalne vlasti krenule su poticati naseljavanje oko britanskih garnizona kako bi potakle ekonomiju i omogućile lakšu opskrbu istih u slučaju sukoba. To je značilo dolazak još više bijelih doseljenika koji su otimali sve više i više indijanske zemlje. To je dodatno narušilo ionako krhku indijansku ekonomiju, a pitanje novog sukoba postalo je samo pitanje vremena.[54]

Taj sukob započeo je 1763. Pontiacovim opsjedanjem Fort Detroita, a skupina lokalnih napada širom Amerike ubrzo se razvila u pravi ustanak kojeg je povezala religijska vizija indijanskog proroka Neolina.[55] On se zalagao za potpuno odvajanje od bijele rase, prekid konzumacije alkohola i raskid trgovačkih veza, a sve to trebalo je služiti kako bi se indijanska plemena vratila starom načinu života i postala ponovno neovisna o vanjskoj (britanskoj) pomoći. Cherokee pobuna i gore navedene reforme uz konstantne upade na indijansku zemlju samo su davali dodatnu snagu Neolinovim riječima, a nije bilo potrebno dugo da njegove riječi dopru do svih indijanskih plemena. Indijanska plemena širom zemlje digla su se protiv britanske vlasti, a svega nekoliko mjeseci bilo je dovoljno da sve tvrđave potpadnu u njihove ruke. Sve osim one tri najbitnije. Fort Detroit, Fort Pitt i Fort Niagara odolijevale su indijanskim napadima i tako omogućile Britancima opskrbu dok su čekali dolazak pomoći. U borbi protiv Indijanaca sredstva se ovoga puta nisu birala, pa su tako sa samog vrha dolazile naredbe o širenju velikih boginja među njih.[56]

[52] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 463-465.
[53] Isto, 466.-468.
[54] Isto, 470.
[55] William M. FOWLER, Empires at War, 279.
[56] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 543.

Uslijedile su teške borbe, a i jedna i druga strana ostale su u pat poziciji. Britanci nisu mogli očekivati pobjedu, bar ne bez pokretanja pravog rata koji im se nikako nije mogao isplatiti, a Indijanci su nakon nekoliko poraza uvidjeli da nemaju mogućnost osvojiti glavne tvrđave koje su predstavljale ključ pobjede. Uz to, morali su se vratiti svojim obiteljima kako bi se pripremili za nadolazeću zimu. Posljednju nadu vidjeli su u ponovnom angažiranju pomoći Francuza, ali oni su bili prezauzeti vlastitim održanjem da bi pružili ikakvu pomoć. Rezultat toga bile su manje borbe i spor razvoj ustanka koji se provlačio do 1766. godine bez većih pomaka kad je napokon zaključen mir u kojem su Britanci priznali Indijancima vlasništvo nad dolinom Ohio i teritorijima koji je okružuju.[57] Naravno, za Britance su ovo bile samo isprazne riječi kojih se nisu namjeravali držati, ali Pontiac je bio zadovoljan što mu je priznat status u pregovorima i mogućnošću da to dovede do njegova preuzimanja vlasti nad okolnim indijanskim plemenima.[58] Time je završen Pontiacov ustanak, a na papiru su se stvari još jednom činile povoljnima za indijanska plemena. Stvarnost je ipak bila nešto drugačija.

6. Zaključak

Utjecaj indijanskih plemena na Francusko-indijanski rat bio je nemjerljiv. Iako su u ratu sudjelovala radi vlastitih interesa, indijanska plemena donosila su prevagu strani na kojoj su se borila. U početku su to bili Francuzi, njihovi partneri koji su ih poštivali i njegovali s njima dobre odnose. Od britanske su strane strahovali, i to kako se pokazalo s pravom. Francuska prisutnost nudila je indijanskim plemenima sigurnu zonu, drugu stranu kojoj su uvijek mogli pribjeći, a ujedno je i ograničavala britansku ekspanziju na indijanski teritorij. Možda je to najbolje sročio William Fowler svojim riječima „Francuzi su bili njihovi partneri. Britanci su htjeli biti njihovi gospodari."

Ratna sreća i nemar novih francuskih zapovjednika upareni s lošim žetvama u Kanadi gurnuli su indijanska plemena na drugu stranu, onu britansku. Plemena nisu imala drugog izbora nego prikloniti se pobjednicima ako su htjela ikakvu šansu za opstanak. Francuzi su otklonjeni s kontinenta uz pomoć indijanskih plemena koja su tako ostala sama u borbi sa sve jačom britanskom imperijalnom mašinerijom. Upadi bijelih naseljenika na njihov

[57] William M. FOWLER, Empires at War, 283.
[58] Fred ANDERSON, *Crucible of War*, 633.

teritorij i otimanje istoga naznačili su njihovu budućnost ispunjenu praznim obećanjima i brojnim prevarama. Plemena postaju sve marginaliziranija, a njihova prava koja su nekoć uživali polagano nestaju, jedno po jedno. Život bez britanske pomoći postao je neodrživ, a život uz Britance činio se takvim. Jedno je postalo jasno, indijanski život više se nikad neće vratiti na staro.

7. Bibliografija

- ANDERSON, Fred, *Crucible of War : The Seven Years' War and the Fate of Empire in British North America, 1754-1766*, New York: Vintage Books, 2001.
- BORNEMAN, Walter R., *The French and Indian War: Deciding the Fate of North America*, New York: HaperCollins, 2006.
- COLLIER HILLSTROM, Laurie; HILLSTROM, Kevin, *French and Indian War*, Farmington Hills: UXL, 2003.
- FOWLER, William M., *Empires at War: The French and Indian War and the Struggle for North America, 1754-1763*, New York: Walker & Company, 2005.
- HALL, Anthony J.; ALBERS, Gretchen, „Easton Treaty“ (https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/easton-treaty, stranica posjećena 18. lipnja 2019.)
- JAENEN, Cornelius J., „Covenant Chain“ (https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/covenant-chain, stranica posjećena 14.lipnja 2019.)
- LESAFFER, Randall, „The Diplomatic Revolution: The First Alliance of Versailles (1756)“ (https://opil.ouplaw.com/page/Alliance-Versailles-1756/the-diplomatic-revolution-the-first-alliance-of-versailles-1756, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)
- PARKMAN, Francis, *France and England in North America*, vol. 2, New York: The Library of America, 1983.
- PRINE PAULS, Elizabeth; TOOKER, Elisabeth, „Northeast Indian“ (https://www.britannica.com/topic/Northeast-Indian/Cultural-continuity-and-change, stranica posjećena 12. lipnja 2019.)

- PRINE PAULS, Elizabeth; TOOKER, Elisabeth, „The Iroquois of Huronia“, (https://www.britannica.com/topic/Native-American/The-Iroquoians-of-Huronia, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)
- TWEEDY, Ann C., „From Beads to Bounty: How Wampum Became America's First Currency“ (https://newsmaven.io/indiancountrytoday/archive/from-beads-to-bounty-how-wampum-became-america-s-first-currency-76Ql3IPA2kKpBqfHiggjXw/, stranica posjećena 13. lipnja 2019.)
- „King William's War 1689-1698“ (https://www.uswars.net/king-williams-war/, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)
- „Seven Year's War“ (https://www.britannica.com/event/Seven-Years-War/The-course-of-the-Seven-Years-War, stranica posjećena 1. srpnja 2019.)